

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ОСНОВИ ЗАЛЕЖНОЇ ТА САМОУЙНІВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	231 «Соціальна робота»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

ст. викладач Горобець Аліса Ігорівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Старший викладач кафедри ППСР

посада

Gorobec_ai@snu.edu.ua	+38-095-69-17-822	Viber за номером телефону	325ГК аудиторія кафедри ППСР
	телефон	1111 месенджер	1111

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є формування у студентів уявлень про аддиктологію, знань про причини та наслідки психологічної та фізіологічної залежності, про психологічні особливості підліткового віку як чинника аддиктивної поведінки, розуміння значення психотерапії та психокорекції у роботі з залежними особистостями. Надбання знань з основних форм узалежненої поведінки та її наслідків для соціального оточення, а також формування вмінь з психологічної корекції та профілактиці різних форм залежної поведінки.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: особливості аддиктивної поведінки, критерії її діагностики; характеристику видів залежної поведінки; вікові особливості проявів та протікання адикцій; клінічні стадії розвитку залежностей; основні прояви різних форм залежностей; роль і місце психолога - психотерапевтичної допомоги в комплексній терапії залежних станів; механізм дії та показання для проведення замісної терапії у наркозалежних; характеристику феномену «со-залежності»; сучасні підходи до профілактики залежності від наркотичних

засобів і психотропних речовин.

Вміння: використовувати знання про вікові особливості розвитку людини для корекції залежної поведінки; діагностувати на ранніх стадіях різних форм залежностей у підлітків; проводити виховну роботу з родинами адиктів з метою формування правильного відношення оточуючих до психологічних та фізіологічних потреб залежної людини; надавати психологічну допомогу особистості із залежною поведінкою, сприяти розуміння нею причин, що спричинили адикцію; організувати профілактичну роботу в закладах освіти з метою пропаганди здорового способу життя

Передумови до початку вивчення: Базові знання з дисциплін «Анатомія», «Фізіологія», «Загальна психологія», що сприятиме формуванню професійної компетенції..

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у оволодінні знаннями та уміннями щодо застосування закономірностей наукового пізнання, принципів і методів наукового пошуку для визначення структури дослідницької роботи, характеру її здійснення, для розробки необхідного інструментарію і форм подання результатів наукового дослідження.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення..

ЗК08. Здатність приймати обґрунтовані рішення .

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК05. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Загальна характеристика залежної поведінки.	4/2	Поняття «залежна поведінка», «адикція». Чинники залежної поведінки особистості, види адиктивної поведінки. Поняття «психологічної залежності»	Тести. Індивідуальні завдання.
2	Концептуальні моделі залежної поведінки.	2/2	Моральна модель. Модель хвороби. Симптоматична модель. Психоаналітична модель. Біосоціальна модель. Системно-особистісна модель.	Тести. Індивідуальні завдання.
3	Феномен со-залежності.	2/2	Поняття со-залежності в психології. Загальна характеристика видів со-залежної поведінки особистості. Корекція со-залежності.	Тести. Індивідуальні завдання.
4	Хімічна залежність	4/4	Загальна характеристика поняття «хімічна залежність». Клінічні ознаки фізичної залежності від наркотичних речовин.	Тести. Індивідуальні

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Мотиви вживання хімічних речовин. Види психостимуляторів та їхня дія на організм. Токсикоманія.	завдання.
5	Алкогольна аддикція	4/2	Загальна характеристика алкогольної адикції. Фізичні ознаки алкогольної адикції. Класифікації алкогольних аддикцій. Алкогольна адитивна мотивація.	Тести. Індивідуальні завдання.
6	Сучасні підходи до профілактики залежності від наркотичних засобів і психотропних речовин.	4/2	Завдання профілактики залежності від наркотичних речовин. Чинники захисту від ризику вживання наркотиків. Рівні профілактики наркотичної залежності. Підходи до проведення профілактичної дії залежно від рівня проблем.	Тести. Індивідуальні завдання.
7	Замісна терапія наркозалежних.	4/2	Історія виникнення замісної терапії. Механізм дії. Показання до проведення замісної терапії у наркозалежних. Строки проведення та медичні препарати, що використовуються. Основні результати замісної терапії. Замісна терапія в Україні. Медична етика і організація.	Тести. Індивідуальні завдання.
8	Харчова залежність, психокорекція та профілактика.	4/2	Загальна характеристика харчової залежності. Невротична анорексія. Невротична булімія	Тести. Індивідуальні завдання.
9	Любовні аддукції і аддукції уникнення	4/2	Поняття «любовна аддикція», «аддикція уникнення». Характерні риси аддиктивів. Етапи перебігу любовних аддикцій. Сексуальні аддикції. Форми. Фази сексуальних аддикцій. Напрямки любовних та сексуальних аддикцій.	Тести. Індивідуальні завдання.
10	Трудоголізм	4/2	Поняття «трудоголізм». Соціальні детермінанти трудоголізму. Аспекти поведінки трудоголіків.	Тести. Індивідуальні завдання.
11	Проблема залежної поведінки підлітків	4/4	Соціально- психологічна характеристика проблеми поведінки школярів. Механізми виникнення наркозалежності у підлітків. Зловживання алкоголем в юнацькому віці. Чинники, що викликають потребу у вживанні алкоголю та наркотичних речовин.	Тести. Індивідуальні завдання.
12	Профілактика залежної поведінки в освітніх установах	2/2	Завдання профілактики. Засоби профілактики залежної поведінки школярів. Профілактика залежної поведінки у школярів.	Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Гошовський Я.О. Психологія девіантної поведінки. Дрогобич, 2009. 346с.
2. Демічева А.В. Проблеми девіантної поведінки молоді в умовах трансформації сучасного українського суспільства. – Харків, 2007
3. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх: Навчально-методичний посібник. Київ, 1996. С.23-67.
4. Завацька Н. Є. Теоретичні підходи та основні методи психотерапії uzалежненої поведінки: соціальнопсихологічний аспект : монографія / Н. Є. Завацька. — К. : Український видавничий консорціум, 2008. — 260с.
5. Змановская Е.В. Девиантология : (Психология отклоняющегося поведения) : [учебное пособие для студ.высш.учеб.заведений] / Змановская Е. В.. – М.: Академия, 2004. – 288 с.
6. Предупреждение подростковой и юношеской наркомании // [Под. ред. С.В. Березина, К.С. Лисецкого, И.Б. Орешниковой] -М.: Изд-во ин-та Психотерапии, 2000. - 256 с.
7. Психология и лечение зависимого поведения / Под ред. С. Даулинга/Пер. с англ. Р.Р. Муртазина. — М.: Независимая фирма "Класс", 2000. — 240 с. — (Библиотека психологии и психотерапии, вып. 85).

Інформаційні ресурси.

1. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
2. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>
3. <http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.

Методичне забезпечення

1. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: Соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії: Навч.посібник
2. Щелкунов А.О. Психологічна і педагогічна структура динаміки розповсюдження наркоманії та шкідливих звичок серед школярів різних вікових груп // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2004. – № 17. – С. 38 - 47.
3. Максимова Н.Ю. Психологічні аспекти профілактики алкоголізму і наркоманії підлітків: Методичний посібник. – К.: ІСДО, 1995. – 144 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу	60	20

за темами		
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.